

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 250. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358573904.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Naar Friedrich Schlegel senere udraaber: «Fichte er ikke tilstrækkelig ubetinget Idealist jeg og Hardenberg (Novalis) er det dog mere,» saa har allerede ti Aar i Forvejen, og længe før der blev Tale om Romantik og romantisk Skole, Tieck øjnet den Vej, som den nye Skole vilde slaa ind paa: Den Enkeltes Gaaen op i personlig Vilkaarlighed og denne Vilkaarligheds Ophøjelse til Livets og Kunstens Kilde under Navnet Fantasi. Lovell føres ad denne Bane ud over alle afstukne Grænser. Medens *Johannes Forfæreren*, der i vor Literatur fuldender og afslutter denne Type, bestandig holder sig indenfor et vist Skema, i 251 Afstand fra det Etske, hvilket han betragter som en kedelig og fortrædelig Magt og som han derfor heller aldrig angriber i Fronten, lader Loveli som den alsidigere, dristigere anlagte, om end slettere udførte Karakter sig hverken skræmme tilbage af Forræderi, Drab eller Giftmord. Han er den i det hele Tidehverv varierede Don-Juan-Faust-Type med en Tilsætning af Schillers Franz Moor. Selvbeskuelsen, der er færdig med Alt, har her ført til grænseløs Menneskeforagt, til hensynsløs Bortfejten af alle Illusioner, og der øjnes ingen anden Trøst end den, at Hykleriet afsløres og den stygge Sandhed ses. I dyb Sammenhæng med meget af hvad Romantikerne siden frembragte staar en Udtalelse som denne: «Visselig er Vellyst vort Væsens store Hemmelighed; selv den reneste og inderligste Elskov vil dukke sig i denne Brønd ... Kun Letsind, kun Indsigt i Illusionen kan frelse os, og derfor er Amalie Intet for mig mere, siden jeg indser, at Poesi, Kunst og selv Andagt kun er forklædt og tilhyllet Vellyst ... Intet uden Sanselighed er det første bevægende Hjul i vort Maskineri ... Sanselighed og Vellyst er Musikens, Maleriets og alle Kunsters Aand; alle Menneskets Ønsker flyver om denne Pol som Myggene om det brændende Lys; ... derfor er Boccaccio og Ariosto de største Digtere, og Tizian og den kaade Gorreggio staar højt over Dominichino og den fromme Raffael. Jeg antager endog Andagten for at være en afledet Kanal for den raa Sansedrift, der bryder sig i tusind mangfoldige Farver.» - Man kunde tro, at denne Lovell, i hvis Overvejelser Sanseligheden optager saa stor en Plads, var skildret som en Natur, hvis Drifter ledede den paa Afveje. Lige omvendt! Han er kold som Is, kold som Kierkegaards Skygge af en Forfører, der endog i dette Træk er foregrebet her. Han begaar ikke sine Udskejelser med Kød og Blod, men med en fantastisk ophidset Hjerne. Han er et purt Hjernemenneske, en Nordtysker af det reneste Vand. Og i et bestemt Punkt er han tilmed allerede paa Forhaand romantisk i en uventet Grad. Da han helt er udbrændt, da hver Gnist af Overbevisning er udslukt hos ham, og alle hans Følelser ligger «døde og slagtede» omkring ham, tyer han til Troen paa det Vidunderlige og sætter sin Lid til hemmelighedsfulde Meddelelser, som en gammel Bedrager har foregøglet ham Udsigten til. Dette Træk, som betegnende nok ikke findes i det franske Forbillede, udfordredes til Fuldstændiggørelse af Figuren.